

40. møde

Torsdag den 19. januar 1995 kl. 10.00

Dagsorden

1) Forespørgsel nr. F 16:

Forespørgsel til statsministeren [om finansmarkedets betydning for regeringens økonomiske politik].

Af Frank Aaen (EL) og Jette Gottlieb (EL).
(Forespørgslen anmeldt 23/11 94. Fremme af forespørgslen vedtaget 29/11 94).

2) Første behandling af lovforslag nr. L 105:

Forslag til lov om Teknologirådet.
Af forskningsministeren (Frank Jensen).
(Fremst 15/12 94).

3) Første behandling af lovforslag nr. L 107:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om EF-domskonventionen m.v. og lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav. (Tiltrædelse af San Sebastian-konventionen og Lugano-konventionen).
Af justitsministeren (Bjørn Westh).
(Fremst 11/1 95).

4) Første behandling af lovforslag nr. L 108:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov for Færøerne om udgifterne i strafferetsplejen og lov for Færøerne om rettens pleje. (Suppleanter til Den særlige Klageret, ophævelse af pligten til at betale afsoningsomkostninger på Færøerne og administreret dommerembede på Færøerne m.v.).

Af justitsministeren (Bjørn Westh).
(Fremst 11/1 95).

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 36:

Forslag til folketingsbeslutning om dansk nej til Europol.

Af Keld Albrechtsen (EL) og Søren Søndergaard (EL).
(Fremst 16/12 94).

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 40:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af konventionen af 9. december 1994 om sikkerhed for FN-personel samt personel knyttet til FN.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).
(Fremst 11/1 95).

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Medlem af Folketinget Ritt Bjerregaard (S), har meddelt mig, at hun ønsker at nedlægge sit hverv som medlem af Folketinget fra og med den 23. januar 1995.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forespørgsel nr. F 16:

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvad kan statsministeren oplyse om finansmarkedets betydning for regeringens økonomiske politik?«

Af Frank Aaen (EL) og Jette Gottlieb (EL).
(Forespørgslen anmeldt 23/11 94. Fremme af forespørgslen vedtaget 29/11 94).

Begrundelse

Frank Aaen (EL):

Når Enhedslisten rejser denne diskussion i dag, er det for at sætte fokus på demokratiet. Er landet så demokratisk, som vi gerne vil gøre det til? Eller har visse personer og visse økonomiske kræfter en magt, der afgørende indskrænker demokratiet?

Nogle af de udtalelser, der er kommet fra regeringsmedlemmer om finansmarkedets betydning, illustrerer klart, at nogle af os har et problem. Den side i Folketinget, der mener, at markedskræfterne altid ved bedst, og som kan notere et sammenfald mellem deres partiers politik og markedets interesser, har naturligvis ikke et problem. Men jeg er sikker på, at det ikke kun er Enhedslisten og SF, der kan få øje på, at folkestyret har et problem.

Flere gange i forbindelse med forhandlingerne om finansloven blev der sagt, at det, man gjorde, var godt for markedet. Gang på gang blev der talt om gode signaler til markedet. Ministre fra alle tre regeringspartier var på banen, nemlig finansministeren, erhvervsministeren og økonomiministeren. V og K brugte tilmed hensynet til markedet som det vigtigste argument for forliget om finansloven.

Men ofte er der bare tale om en dårlig undskyldning for at gennemføre en bestemt politik. Jeg tror ikke et sekund på, at finanslovforliget havde nogen betydning for renten. Lige før forliget var renten lidt under 9 pct., og i dag er den lidt over 9 pct.

Alligevel er der ingen tvivl om, at markedet spiller en stor rolle for regeringens og regeringspartierne beslutninger. Det har vi senest fået illustreret med økonomiministerens åbenhjertige udtalelse om baggrunden for bruddet mellem De Radikale og SF med hendes klare erkendelse af, at finansmarkederne og de frie kapitalbevægelser har medført en kraftig svækkelse af politikernes indflydelse, og at finansmarkedet er et problem for folkestyret. Det stod at læse i Politiken den 27. december 1994.

Med andre ord: Regeringen skylder Folketinget og befolkningen en forklaring. Hvilken betydning har finansmarkedet for regeringens økonomiske politik? Hvor meget kan vi stemme om, og hvor meget besluttet på Børsen?

Besvarelse

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Jeg skal indlede med at sige, at jeg på sin vis synes, det er udmærket, at Enhedslisten har rejst denne forespørgsel.

Vi havde i sidste uge et onsdagsspørgsmål, som også var stillet af et af Enhedslistens medlemmer, om noget af det samme tema. Vi havde et samråd i Europaudvalget i fredags, som jeg selv synes var meget, meget givende, med en god diskussion mellem alle 8 partiers repræsentanter, og nu har vi altså en forespørgsel, som også tangerer temaet.

Jeg skal prøve at gøre mit svar så rimelig kort og klart, som det nu kan gøres, når det er et temmelig kompliceret spørgsmål, vi beskæftiger os med.

Det er jo bekendt for enhver, at dansk økonomi i dag befinder sig i et opsving, hvor investeringerne stiger temmelig kraftigt, og det er i vir-

keligheden meget afgørende for det fremtidige beskæftigelsesgrundlag. Det bygger på principet om, at kapitalen skal ledes hen til de mest rentable formål, hvor den giver overskud, så man igen kan investere i nye arbejdspladser. Et sådant system forudsætter et velfungerende kapitalmarked, og derfor kan jeg umiddelbart svare, at kapitalmarkedet selvfølgelig spiller en vigtig rolle for regeringens økonomiske politik.

Tilsvarende betragtninger kan man komme med, når det gælder betydningen af de internationale finansielle markeder. Hvis ikke der var mulighed for kapitalbevægelser mellem Danmark og omverdenen og mulighed for frit at veksle valuta, ville den danske udenrigshandel reduceres til simpelt varebytte. Det var f.eks. et forhold, som i udpræget grad vanskeliggjorde den økonomiske udvikling i de tidligere kommunistiske, planøkonomiske stater.

Konkurrencen i den finansielle sektor styrkes af mulighederne for grænseoverskridende forretninger, og de regler, der skal gælde for forretninger over landegrænserne, må selvfølgelig etableres gennem et internationalt samarbejde. EU's finansielle direktiver er eksempler herpå, og jeg kan nævne et, som jeg tror mange herinde kender, nemlig direktivet om bankers eller finansielle institutioners muligheder for at levere tjenesteydelser på tværs af landegrænser.

De finansielle markeder formidler i virkeligheden forbindelsen mellem opsparer og låntager, og når markederne reagerer på den økonomiske udvikling, sker det således på opsparerens og låntagernes vegne. Med konkurrence på det finansielle marked bliver prisen på kredit lavere og udbudet af nye, finansielle produkter og lånemuligheder større. Mekanismen er altid til fordel for såvel opsparer som låntager.

Med den begyndende liberalisering af de internationale kapitalbevægelser i slutningen af 1960'erne kom der for alvor gang i såvel den danske udenrigshandel som produktion, vækst og beskæftigelse. Historisk set har kapitalbevægelser til og fra omverdenen derfor også bidraget til en voksende udenrigshandel og en positiv økonomisk udvikling.

Erfaringerne viser samtidig, at det selv den gang, da der var restriktioner på de internationale kapitalbevægelser, var svært at kontrollere de internationale pengestrømme og valutakurserne. Således søgte flere lande i 1970'erne at sikre deres valutapolitiske målsætninger gennem restriktioner på de kortsigtede kapitalbevægelser. Danmark opstillede f.eks. regler om,

hvem der kunne optage lån i udlandet, om udlændinges adgang til køb af danske realkredit- og statsobligationer og om danskeres adgang til at købe udenlandske værdipapirer.

Det var imidlertid ikke tilstrækkeligt for at kunne stoppe disse kapitalstrømme. Markedsdeltagerne kunne f.eks. foretage tidsforskydninger i de normale handelskreditter og betalingsstrømme og dermed i praksis påvirke de kortfristede kapitalbevægelser over for omverdenen, og formålet med sådanne tidsforskydninger var helt legitime metoder til at forhindre valutakurstab i perioder med valutauro. Man nåede derfor frem til en generel erkendelse af, at kapitalrestriktioner kun meget dårligt kan opfylde deres erklærede formål, mens de omvendt betyder en klar forringelse af effektiviteten på de finansielle markeder og i økonomien som helhed.

I Danmark foretog vi fra midten af 1980'erne en afvikling af de sidste kapitalrestriktioner over for udlandet, og det skete sideløbende med tilsvarende skridt i omverdenen. Disse afviklinger må også ses på baggrund af de erfaringer, man havde gjort, og som jeg lige har refereret til. Der var således ikke tale om, at man opgav et vigtigt økonomisk styringsmiddel, fordi dette middel havde vist sig ikke at virke; tværtimod fik man nogle økonomiske fordele ved et mere effektivt marked.

Der er altså som udgangspunkt ikke tvivl om, at et finansielt marked med frie kapitalbevægelser giver billigere og mere effektive tilbud til opsparende og låntagere. Det giver en bedre fungerende udenrigshandel, og det sikrer en mere effektiv samfundsøkonomi, når kapitalen ledes hen til de mest rentable formål og dermed på lang sigt skaber grundlag for den fremtidige beskæftigelse.

Men der er flere faktorer, der spiller ind i det finansielle markeds måde at fungere på og derfor også påvirker beslutningstagerne. Samtidig med den udvikling, jeg lige har beskrevet her, har der jo været en teknologisk udvikling inden for databehandling og elektronisk kommunikation, som har givet mulighed for meget hurtige bevægelser på markedet og for en billig og hurtig informationsspredning.

Her vil jeg gerne understrege, at det er regeringens politik at fastholde en stabilitetsorienteret økonomisk politik, der fuldt ud lever op til de kriterier for en sund økonomi, som er klarlagt i Maastricht-Traktaten, dvs. lav inflation, lav rente, nedbringelse og fjernelse af under-

skuddet på de offentlige finanser og nedbringelse af statsgælden. Alt dette skal ske med henblik på at få en stabil valutakurs og skabe det bedst mulige grundlag for en meget høj beskæftigelse.

Det finansielle markeds vurderinger af og forventninger til den økonomiske politik spiller en væsentlig rolle for renten og valutakursen og spiller dermed ind på den økonomiske politik. Det finansielle marked vil primært placere midlerne på den mest rentable måde og selvfølgelig også søge at mindske risikoen ved kursudsving ved at tage sig betalt for risikoen ved disse kursudsving ved højere rente. Et valutakurssamarbejde som f.eks. EMS er også med til at mindske risikoen, hvis det er troværdigt, og derfor vil det også bidrage til, at vi får en lavere rente i de lande, der deltager i samarbejdet.

Vi har set, at placering af midler i de højtforrentede og dermed kurssikre valutaer var en del af forspillet til valutauroen i Europa i 1992-93. Da valutauroen satte ind, skyldtes det bl.a. det finansielle markeds opfattelse af usikkerhed omkring de valutapolitiske hensigter eller en manglende tillid til myndighedernes – herunder regeringernes og nationalbankernes – vilje og evne til at efterleve deres valutapolitiske målsætninger. Og markedet fik jo desværre til en vis grad ret, da EMS'en brød sammen i august 1993.

Uanset at Danmark i de senere år har haft bedre økonomiske nøgletal end Tyskland, har usikkerheden på markedet ramt os hårdere, end den har ramt Tyskland. Jeg tror, det skal ses i det perspektiv, at Tysklands økonomiske troværdighed er bygget op gennem mere end 40 år, og det spiller formentlig også en vigtig rolle, når der opstår uro.

De europæiske valuta- og kapitalmarkeder præges netop i disse uger af en del uro, der bl.a. kan henføres til betydelig politisk uro i nogle sydeuropæiske lande samt Rusland og Mexico. I disse dage bliver det klart demonstreret, at i sådanne situationer er det D-Marken, der bliver styrket over for de andre europæiske valutaer.

Der er således meget, der tyder på, at det finansielle markeds aktører ikke kun ser på den aktuelle økonomiske situation, men også danner sig forventninger om de fremtidige økonomiske forhold og dermed om fremtidige valutabevægelser. Her påvirkes markedsdeltageres opfattelse af myndighedernes reaktionsmønstre over for den økonomiske udvikling og af deres troværdighed.

Men selvfølgelig spiller de økonomiske udsigter og den økonomiske politik en væsentlig

rolle, og eftersom markedet skal have god sans for de fremtidige økonomiske balancer og ubalancer, spiller Danmarks konkurrenceevne og dermed den danske inflationstakt en vigtig rolle set i forhold til den tyske konkurrenceevne og inflationstakt.

En stabil valutakurspolitik uden et formelt og troværdigt valutasamarbejde forudsætter, at den generelle økonomiske udvikling er troværdig set i forhold til valutakursmålsætningen. Derfor har det stor betydning, at der føres en konjunktur- og strukturpolitik, der sikrer en stabil, lav inflation. Det vil øge tilliden til valutakursen og dermed sikre en lav rente, og det sker alt sammen med det ene formål at gavne beskæftigelsen og skabe en stabil økonomisk udvikling.

Hvis jeg skal konkludere, vil jeg gøre det ved at sige, at problemerne for den økonomiske udvikling ikke kan løses ved detailregulering af den danske finansielle sektor eller ved at begrænse kapitalens frie bevægelighed. Restriktioner har vist sig ineffektive og er heller ikke i overensstemmelse med princippet om en åben markedsøkonomi. Opgaven er at udnytte mekanismerne på de finansielle markeder til at opnå lav rente og stabil valutakurs, og det sker altså bedst ved en sund økonomisk politik, som fremmer en stabil fremgang i produktion, vækst, beskæftigelse og udenrigshandel.

Der er ingen tvivl om, at den internationalisering, vi har været vidne til gennem de sidste 10 år, øger behovet for et tættere internationalt økonomisk-politisk samarbejde – også for at få mulighed for at regulere de mekanismer og forhold, som vi drøfter i denne sammenhæng, fra politisk hold. Denne erkendelse ligger også til grund for den løbende udbygning af det økonomiske samarbejde i EU.

I slutningen af 1980'erne så vi, at det fjerde kapitalliberaliseringsdirektiv, som betød, at EF-landene senest i 1990 skulle fjerne alle kapitalrestriktioner, blev ledsaget af øget mulighed for fællesskabslån til medlemslandene. De to ting hang helt sammen. Maastricht-Traktaten inderbar derudover en styrkelse af det økonomisk-politiske samarbejde, bl.a. i form af en udbygning af den gensidige overvågning af medlemslandenes økonomier, og der udarbejdes også generelle økonomisk-politiske retningslinjer, der tjener som gode råd til medlemslandene. Der er således ingen tvivl om, at internationalt samvær og gensidig forståelse styrker mulighederne for, at Danmark kan være med til at sætte

dagsordenen for udformningen af de internationale rammer for den økonomiske politik.

For lidt siden nævnte forespørgerne her fra talerstolen, at det bl.a. var en artikel af mig i en avis i juledagene, som har givet anledning til debatten i dag. Forespørgerne refererer til indholdet af artiklen, f.eks. at finansmarkedet giver problemer for folkestyret. Jeg vil gerne klargøre, hvad jeg egentlig mente med, at det giver problemer for folkestyret, og det fremgår i øvrigt også af artiklen.

Problemet er efter min opfattelse, at det er rimelig vanskeligt at formidle de komplicerede sammenhænge mellem den økonomiske politik, en regering fører i sit eget land, og alle de internationale finansielle markedsmekanismer og de vilkår, de giver for at føre den økonomiske politik. Man har altså ikke total frihed til at drive økonomisk politik i et land – det gælder ikke kun i Danmark, det gælder i alle andre lande – og det er min opfattelse, at vi kunne gavne forståelsen for de økonomiske vilkår og handlemuligheder, vi nu engang har, ved at udtrykke os mere klart, når vi formidler det arbejde, vi gør herinde i Folketinget, videre ud i landet.

Forhandling

Frank Aaen (EL):

Jeg skal måske starte med at sige til økonomiministeren, at forespørgslen blev rejst, meget lang tid før vi læste det interessante interview i Politiken.

Men ellers vil jeg sige, at vi er lidt kede af, at der ikke var større refleksioner over det korrekte problem, der blev påpeget i artiklen. Det eneste svar var sådan set, at det drejer sig om, at vi skal fremstå som mere troværdige over for markedet, at vi skal have en økonomisk politik, som markedet mener er sund, og at vi altså skal bøje os for markedets vurderinger af os. Problemet er i virkeligheden – sådan forstod jeg det i hvert fald – at det drejer sig om at få fortalt befolkningen, at sådan er virkeligheden, og herefter have befolkningen sig at rette. Jeg synes ikke, det var et særlig godt svar, og jeg synes ikke, der var noget, der pegede i retning af at løse et reelt problem for demokratiet.

Det er rigtigt, at der er brug for at veksle penge i en verden som vores; men spekulatøren har antaget enorme dimensioner uden sammenhæng med det, der er nødvendigt for at kunne skabe handel og turisme. Der tales om, at han-

delen med valuta overstiger 1.000 mia. \$ om dagen; men hver gang der handles valuta for 2,50 kr. til handel og turisme, handles der for 97,50 kr. til spekulation.

I langt de fleste handler er der ingen kontanter på bordet. Som oftest er det bare udviklede gældsbeviser, der sælges. Man lover hinanden at købe og sælge valuta, værdipapirer og råvarer til en bestemt pris en anden dag. Der er tale om nogle enorme væddemål, hvor der væddes om udsving i priser, og væddemålene skrues sammen i nogle komplicerede konstruktioner, så selv de, der laver dem, ikke er i stand til at overskue, hvad der kommer ud af det. Spørg bare MD Foods og Bikuben, som blev uenige om, hvem der skulle betale et tab på over 300 mio. kr., som skyldtes spekulation.

Konstruktionerne er så risikable, at selv spekulanternes ukronede konge, George Soros, der tjente 1 mia. \$ på en enkelt valutaspækulation, nu advarer mod dem. Hans udtalelse kom i forbindelse med en høring i den amerikanske Kongres sidste år. Kongressen var simpelt hen bange for, at hele den amerikanske finansielle sektor skulle bryde sammen, og her er man altså mere bekymret end vores økonomiminister.

Den danske finansverden forsøger at følge med. Det siges, at der i øjeblikket er en kraftig stigning i beskæftigelsen hos børsmæglerne. Der er mangel på arbejdskraft, lønningerne stiger, og mon ikke vi en af dagene får en henvendelse til arbejdsministeren om dette alvorlige flaskehalsproblem? Der er angiveligt beskæftiget 2.000 personer med dette unyttige arbejde, og det er ikke bare unyttigt; det er også farligt. Vi ser jo, hvordan spekulationen i visse perioder ryster hele det internationale samfund, og hvordan nogle lande kastes ud i dybe kriser. I rolige perioder er børserne derimod bare det daglige termometer, som registrerer, om pengemændene er tilfredse med udviklingen.

Jeg tror, at det såkaldte hensyn til markedet meget ofte bruges som en dårlig undskyldning. 5 mia. kr. fra eller til på finansloven spiller ikke nogen rolle i det spil. Men hvis vi for alvor vil forsøge at gennemføre betydelige ændringer i dansk politik, hvis vi for alvor vil føre en politik til gavn for miljøet og beskæftigelsen, er jeg sikker på, at vi får kraftige reaktioner fra pengemændene, og det er derfor, vi må have begrænset deres magt. Hvorfor accepterer vi overhovedet deres regime?

Selvfølgelig skal der være handel med varer mellem landene, og selv om jeg er uenig, forstår

jeg godt det synspunkt, at forøget handel er godt, fordi vi så får de bedste og de billigste varer. Men det argument gælder ikke, når vi taler om fri handel med penge, og det kan vi se ved at betragte realrenten. Set i forhold til inflationen er renten langt højere i dag end i 1960'erne og 1970'erne, før kapitalbevægelserne blev liberaliseret. Argumentet rækker ikke, og slet ikke når vi ser, hvilke kræfter der er sluppet løs.

Engang sagde man, at hvis Bresnjev nøs i Kreml, blev kommunisterne i Danmark forkølede. På det område, vi diskuterer i dag, er det sådan, at falder den amerikanske præsident ned ad en trappe i Det Hvide Hus og brækker benet, stiger renten i København. Det er den slags mangel på logik, der må stoppes, og vi mener, det er muligt at gøre det.

Man kan genindføre enkelte af de gamle restriktioner på handel med valuta, for så vil der simpelt hen blive færre mennesker beskæftiget med det og den mængde valuta, der er i cirkulation og kan handles, blive mindre. Både i EU og i andre lande har man også diskuteret muligheden for at indføre en afgift på handel med valuta og andre værdipapirer. Den behøver ikke at være ret stor, og den kan være helt uden betydning for den nyttige veksling af penge; men alligevel vil den sætte et reelt stop for de store og udviklede konstruktioner, hvor der spekuleres i meget små marginaler.

Men det er jo bedst, hvis den slags bliver indført globalt via OECD eller i Unionen. Vi kunne godt tænke os, at regeringen ville give et tilsagn i dag om i hvert fald at rejse debatten om, hvorvidt man på en eller anden måde, f.eks. med en afgift, kan gøre noget for at begrænse spekulationen. Men for den sags skyld kunne vi jo bare indføre den her i Danmark, gå forrest og måske forhindre, at mindre, danske selskaber kaster sig ud i eventyr.

Formentlig er det på kort sigt umuligt at begrænse den globale spekulation effektivt, og derfor bør vi overveje, hvad der kan gøres for at begrænse skadevirkningerne. Vi kunne tage udgangspunkt i de problemer, den almindelige dansker får, når de store spekulanter går i krig. Og hvad er så problemet? Det er ikke noget problem for den almindelige dansker, at den ene spekulant tør spekulere, og at den anden spekulant får et antal millioner, for det må de selv om.

Men vi mærker det, når de slås på finansmarkederne, i det øjeblik renten stiger som led i Nationalbankens indsats mod spekulanterne. Når det, der foregår på finansmarkederne, medfører

stigende renter, bliver det dyrere at bo i Danmark, fordi huslejen stiger, og når der spekuleres på de internationale valutamarkeder, stiger f.eks. renten på mit statsgaranterede studielån, selv om jeg ikke kan forstå hvorfor. Erhvervsvirksomhederne får en dyrere kassekredit og skal betale dyrere lån, når de skal investere, som følge af en spekulation, der intet har med deres virksomhed at gøre, og det er en trafik, der især rammer de små, som er afhængige af det lokale pengeinstitut.

Det paradoksale er, at vi er blevet vore egne spekulanter. Meget af spekulationen foregår for vore egne penge. Det er jo i høj grad pensionsformuerne, de store pengetanke, der agerer på Børsen med køb og salg i takt med det globale marked. De skal forsvare formuen, forrente den højest muligt, og derfor skal de følge de internationale svingninger på finansmarkederne.

Men hvorfor skal vi bruge vore egne penge til at spekulere mod os selv? Hvorfor skal vi lade vore egne penge gå via markedet og derved få dem prissat på det internationale kapitalmarked med dets uforudsigelige svingninger? Hvorfor laver vi ikke nogle helt andre konstruktioner, hvor boliglån, lån til erhvervsvirksomheders fornuftige og nyttige formål, almindelige lån til lønmodtagere, studielån osv. flyttes væk fra markedet og over i nogle særlige kreditinstitutioner, hvor der udlånes fra f.eks. pengetankene og pensionskasserne til en fast rente, som er fri for spekulanternes hærgen og deres påvirkning af renten?

På den måde kunne vi faktisk fjerne en betydelig del af de problemer, der er opstået som følge af de frie kapitalbevægelser, og genvinde lidt af det tabte råderum uden at bryde nogen EU-regler og uden at skulle spørge i Bruxelles. Vi kunne også løse et af de problemer, som jeg har bemærket at bl.a. De Radikale påpegede på deres årsmøde, nemlig vanskelighederne med at få lån i randområderne, fordi kreditforeningerne siger nej. Vi kunne også løse det problem, at man ikke kan få lån til miljøforsøg i realkreditinstitutterne.

Det, jeg lige har antydnet her, er ikke hele Enhedslistens politik. Det er nogle konkrete forslag til at begrænse spekulationen, begrænse skadevirkningerne af spekulationen og udvide demokratiet på spekulanternes bekostning. Noget i denne retning burde der kunne samles et bredt flertal for, og vi lytter naturligvis gerne, hvis andre har forslag, der går i samme retning.

Jeg skal afslutte denne ordførertale med at

fremstille følgende forslag på vegne af SF og Enhedslisten – og det burde måske slutte med ordene »Marianne Jelved, Politiken den 27. december 1994« i parentes:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget konstaterer,
- at de frie kapitalbevægelser har betydet en kraftig svækkelse af regeringens og Folketingets indflydelse på samfundsøkonomien og medført færre handlemuligheder i den økonomiske politik,

opfordres regeringen til at undersøge mulighederne for at begrænse spekulationen og fremlægge forskellige forslag til, hvordan de demokratiske handlemuligheder kan udvides.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 24).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i de videre forhandlinger.

Per Kaalund (S):

På Socialdemokratiets vegne kan jeg sige, at vi kan tilslutte os økonomiministerens besvarelse af forespørgslen.

Vi kan konstatere, at det går godt for dansk økonomi. Der sker et opsving, bl.a. takket være regeringens økonomiske politik, og dette opsving er afgørende for fremgang og øget beskæftigelse.

Vi anser det for at være af stor betydning, at Danmark har et velfungerende kapitalmarked, og der er jo også gennem de senere år fjernet en række restriktioner, bl.a. via EU's kapitalliberaliseringsdirektiver. Danmarks stilling er afhængig af den internationale økonomi, og derfor støtter vi økonomisk samarbejde, bl.a. ved gensidig økonomisk overvågning af landenes økonomier.

Socialdemokratiet er selvsagt imod spekulanter og spekulation i de emner, der diskuteres i dag, altså spekulation i den danske krone med efterfølgende valutauro. Vi vil selvfølgelig medvirke med de midler, vi har til rådighed, for at undgå og begrænse dette. Vi ønsker selvfølgelig også gerne at se på, om der er nye muligheder, nye midler og nye metoder, der kan begrænse den slags uheldige forhold. Men jeg kan med

det samme sige, at vi er ikke ovre i noget, der minder om hverken planøkonomi eller kommandoøkonomi, som jeg forstod at hr. Frank Aaen til dels er inde på.

Vi støtter, at regeringen fastholder en stabil økonomisk politik med lav inflation, lav rente, nedbringelse af underskuddet på statsbudgettet, nedbringelse af statsgælden og dermed forhåbentlig også en stabil valutakurs.

Vi ved, at finansmarkedet følger regeringens økonomiske politik nøje og også reagerer på den.

Dermed kan vi også bekræfte, at finansmarkedet spiller en vigtig rolle for regeringens økonomiske politik. Der er som sagt tale om gensidighed.

Med hensyn til dagsordensforslaget stillet af Enhedslisten og SF kan jeg kort sige, at det vil vi stemme imod.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg forstår simpelt hen ikke, hvorfra hr. Per Kaalund fik fat i ordet planøkonomi. En afgift på valutahandel har jeg sågar set hr. Jens Risgaard Knudsen foreslå. Det er vist ikke særlig planøkonomisk, hvad der plejer at komme fra hans mund. Vedrørende spørgsmålet om at oprette alternative kreditsituationer, jamen det gør vi jo på så mange områder, hvor vi finder, at der er nogle ting, vi gerne vil støtte på den ene eller anden måde. Jeg kan ikke se, at det skal affærdiges som værende planøkonomi.

Når hr. Per Kaalund siger, at man er indstillet på at gøre noget ved spekulatjonen, kunne jeg godt tænke mig at vide, hvad argumentet så er for, at man stemmer imod et dagsordensforslag, der bare i al beskedenhed opfordrer regeringen til at undersøge mulighederne for at begrænse spekulatjens skadevirkninger. Det kunne jeg godt tænke mig at få et svar på.

Christian Mejdahl (V):

Når jeg nu opmærksomt har lyttet til økonomiministerens svar på Enhedslistens forespørgsel, må jeg erkende, at mange af de ord og formuleringer, som ministeren brugte, godt kunne have været Venstres. Vi ville måske nok have sat dem sammen på en lidt anden måde, og vi ville have præciseret nogle ting kraftigere, men linjen kan vi genkende.

Men jeg tyktes, der manglede noget. Der skal noget mere med, før billedet efter min opfattelse står helt klart og skarpt, og derfor vil jeg nævne

tre ting, som jeg synes skal præciseres. Det første er den finansielle sektor, det andet er den økonomiske politik, og det tredje er fremtiden.

For det første var den finansielle sektor for længe om at opfange signaler om, at »vejbanen var blevet kold og glat«. Der gik for lang tid, før det gik op for både pengeinstitutter og realkreditinstitutter, at vi var vidne til en opbremsning, hvor lavinflation, løntilbageholdenhed og kartoffelkur gjorde det sværere for danskerne at betale og klare de forpligtelser, de havde sat sig for.

Men den finansielle sektor viste også ved den lejlighed sin robusthed og unikke struktur ved alligevel selv at klare skærrerne uden væsentlige tab for obligationsejere og opsparere. Sektoren fejede i det store og hele op efter sig selv, i modsætning til hvad vi var vidne til i vore nabolande. Det tykkes vi i Venstre var flot klaret trods alt. Det tog hårdt på egenkapital og reserver, men nu går det den rigtige vej. Det skaber optimisme, og det øger risikovilligheden og konkurrencen til gavn for opsparere og låntagere – kort sagt: Vi har et godt kapitalmarked.

For det andet vil jeg sige, at den økonomiske politiks betydning skal understreges kraftigere, end økonomiministeren gjorde. Regeringen bør skrive sig bag øret, eller hvor den nu skriver sådanne ting, som den aldrig må glemme, at den gør klogt i at føre økonomisk politik og politik i det hele taget med De Konservative og Venstre. Selv om forespørgslen går på finansmarkedets betydning for den økonomiske politik, vil jeg alligevel vende det sådan, at en sådan politik vil give den største tillid til finansmarkedet og til den førte politik.

Venstre er parat til at hjælpe regeringen med de ædle målsætninger, som økonomiministeren omtalte i sin besvarelse, målsætninger om lav inflation, begrænsning af statsunderskuddet og begrænsning af gældsætningen for at få en stabil valutakurs. Men forudsætningen for denne hjælpsomhed er, at vi får indflydelse på den politik, som skal føres. Der er også andre politikker end dem, økonomiministeren nævnte, som i allerhøjeste grad spiller ind over for økonomien som helhed.

Det tredje, jeg vil sige, er, at ministeren ikke ser langt nok frem. Hun gav i hvert fald ikke udtryk for det. Ministeren sagde, hvis jeg hørte rigtigt, at der ikke er tvivl om, at internationalt samvirke og gensidig forståelse styrker Danmarks muligheder for at være med til at sætte dagsordenen for udformningen af de internatio-

nale rammer for den økonomiske politik. Det har ministeren ret i.

Men vi slipper heller ikke for at debattere Danmarks stilling til ØMU'ens tredje fase, hvis vi vil være med i det selskab, som ministeren nævnte. Den problemstilling og de perspektiver må ikke blive tabu – heller ikke for regeringen. Selv om Danmarks økonomi er stærk, og det er den takket være mange års fast økonomisk politik, som befolkningen har fundet sig i, kan vores valuta løbes over ende, hvis der spekuleres mod den, og hvis ikke der i den situation er nogen til at hjælpe os. Derfor vil et ubrydeligt fællesskab med det øvrige EU gøre os stærkere og vanskeligere spekulation mod den danske krone.

Til slut vil jeg tilkendegive, at Venstre vil stemme imod Enhedslistens og SF's dagsordensforslag af den enkle grund, at vi er fundamentalt uenige i, at kapitalens frie bevægelighed stækker vore handlemuligheder. Vi siger tværtimod. Hvis Enhedslisten og SF tror, at vi kan være os selv nok, så tror de forkert.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Ja, det er jo ikke sådan, når man har dannet sig en mening hjemmefra og så kommer med den uden at have hørt, hvad der bliver sagt. Jeg forstår ikke, hvordan Christian Mejdahl ...

Formanden:

Hr.!

Frank Aaen (EL):

... kunne få ud af min tale, at Danmark skulle være sig selv nok, men det kan jeg måske få uddybet senere af hr. Christian Mejdahl.

Jeg er selvfølgelig ikke overrasket over, at hr. Christian Mejdahl synes, det er helt fint, at markedet skal styre det hele.

Det, der fik mig herop, var den flotte bemærkning om, at den finansielle sektor i Danmark selv plejer sine problemer. Hvordan kan en politiker i dette Folketing stille sig op og sige det? Når vi i timevis har diskuteret Himmerlandsbanksagen, hvor det var klart, at der blev puttet 51 mio. skattekroner i for at få den sag løst, og når vi nu ved, at i Kronebanken blev der puttet et antal snese millioner kroner for at løse det problem, og vi er helt sikre på, at der er en snes andre tilfælde, hvor der er puttet masser af skattekroner i, hvordan kan man så stille sig op her og sige, at det søreme er en dygtig finanssektor, vi har, den klarer alle sine problemer selv?

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Nu er det jo ikke kun mig, der skal høre efter. Det er der også andre, der skal.

Det, jeg sagde, var, at finansmarkedet herhjemme og finanssektoren herhjemme i det store og hele selv har fejlet op efter sig, og det mener jeg stadig væk er rigtigt. Set i det store perspektiv er det rigtigt.

Jeg erkender selvfølgelig, at der har været en række eksempler, som ordføreren også nævnte, men i forhold til de problemer, der har været i sektoren, mener jeg, jeg med god ret kan sige, at den i det store og hele selv har fejlet op efter sig.

Anne Birgitte Lundholt (KF):

Økonomiministeren har i sit svar på forespørgslen givet en udmærket redegørelse for de faktiske forhold mellem finansmarkederne og den økonomiske politik, og i og for sig kunne vi såmænd også godt blot tilslutte os denne besvarelse. Men jeg skal alligevel tillade mig at gå et lille skridt videre og samtidig prøve at undgå gentagelser.

Baggrunden for, at forespørgslen overhovedet er stillet, er, som det også fremgår af den fremlagte dagsorden, at Enhedslisten har en tro på, at de internationale finansmarkeder lader sig styre, eller at vi for den sags skyld i Danmark lokalt kan styre markedskræfterne helt eller delvis. Det var en filosofi, der lå bag den kommunisme, der for længst er brudt sammen som brugelig politisk ideologi bortset fra hos en lille håndfuld mennesker rundt omkring.

Det Konservative Folkeparti er af den opfattelse, at et fornuftigt samspil mellem den økonomiske politik og de internationale finansmarkeder i længden er til vores fordel her i Danmark, og endvidere vil en fornuftig finanspolitik og valutapolitik sikre, at spekulanterne får mindst muligt udbytte af eventuelle spekulationer. Det er jo faktisk det, det drejer sig om. Man skal gøre det mindre attraktivt at spekulere. Så er det nemlig markedskræfterne, der styrer, uden at det skader.

Der er tre indbyrdes afhængige faktorer, som er væsentlige for dansk økonomi, når vi ser det i den sammenhæng: Det er renten, det er de øvrige lånebetingelser, vi har, og så er det valutakursstabiliteten.

Hele finansmarkedets funktion og liberaliseringen har økonomiministeren gennemgået i sit svar. Danmark er ikke et samfund, der kan eksistere i en osteklokke. Vi er dybt afhængige af

både samhandel og samvær med andre lande. Vores velstand hviler på den kendsgerning, at vi har været i stand til at opbygge et moderne erhvervsliv, der kun kan eksistere i kraft af samhandel med andre lande, og en sådan samhandel kræver, at der også kan ske en fri og markedsbaseret overførsel af kapital. Vi har behov for investeringer og låntagning, og vi har behov for pengeoverførsler i både ind- og udadgående retning.

Prisen på vores arbejdspladser er i høj grad afhængig af renten, og renteniveauet fastlægges i allerhøjeste grad på de internationale finansmarkeder, og her er det rigtigt, at tiltroen til Danmark spiller en stor rolle. Vores finanspolitik og vores politiske stabilitet er altafgørende for den rentefastsættelse, vi i den sidste ende kan regne med her i landet, den, der i den sidste ende bliver gældende for, hvad det koster at oprette en arbejdsplads.

I en tid, hvor det gælder om at oprette så mange arbejdspladser som muligt for at få bugt med arbejdsløsheden, er det selvfølgelig væsentligt, at prisen for en arbejdsplads bliver så lav som muligt, og her betyder en lav rente meget.

Derfor er det vigtigt, at Danmark signalerer til markederne, at vi fører en ansvarlig finanspolitik, og derfor var det væsentligt, at Det Konservative Folkeparti og Venstre var med i finanslovaftalen. Vi er nemlig garanter for, at det ikke løber helt af sporet, og vi lægger et afgørende signal ind i deltagelsen derudover, nemlig et signal om, hvad det er for en retning, vi ønsker at gå i, når Danmark igen får en borgerlig regering.

Af stor betydning for vores arbejdspladseres bevarelse er også en stabil valutakurspolitik. Tidligere tiders socialdemokratiske eksperimenter med store devalueringer har for længst spillet fallit; det er også gået op for Socialdemokratiet, og tak for det. Jo mere stabil valutapolitikken er, jo mindre mulighed er der for spekulation. Det er en væsentlig faktor.

Her vil jeg gerne gå videre end ministeren, for det er klart, at her i Danmark ser vi gerne det snævre valutabånd genskabt. Det giver såvel os som andre en sikkerhed.

Endnu bedre ville det være set fra Det Konservative Folkepartis side, om vi inden for det europæiske valutamarbejde havde helt faste valutakurser. Det ville helt eliminere spekulationsmuligheden mellem de europæiske valutaer. Det vil for vores vedkommende kræve en

deltagelse i ØMU'ens tredje fase. Det vil også være ønskeligt, men den debat kommer vi tilbage til.

Samtidig stiller det naturligvis krav til finanspolitikken. Det gør ethvert samarbejde, som har økonomiske konsekvenser på tværs af landegrænserne. Det er naturligvis ikke acceptabelt, at man i et fastkursystem har lande, der slækker på finanspolitikken til skade for de øvrige lande, der deltager i samarbejdet. Det finanspolitiske samarbejde har vi jo i øvrigt allerede meldt os frivilligt til, simpelt hen fordi det er fornuftigt. Det er fornuftigt, at vi ikke i et tæt politisk samarbejde, hvor vi er dybt, dybt afhængige af de andre lande, kan se lande, der forsøger at opnå kortsigtede, egoistiske fordele på bekostning af naboerne og naboernes arbejdspladser.

Vi har jo desværre i Danmark behov for også at optage lån i udlandet, først og fremmest for at kunne finansiere det overforbrug, der har været her i landet. Det er en gæld, vi meget gerne skulle have betalt ud af hensyn til vores efterkommere.

Men indtil da er det selvfølgelig vigtigt, at gælden kan finansieres på rimelige, dvs. billige vilkår af hensyn til de danske skatteydere. Også her er prisen på lånene dybt afhængig af, at der føres en fornuftig finanspolitik. Det gælder også for de vilkår, der tilbydes private firmaer, der har behov for kapitaltilførsel til nyinvesteringer.

Det Konservative Folkeparti ser kort sagt Danmark som en nation, der er en integreret del af et internationalt miljø. Vi er afhængige af udlandet, og på grund af Danmarks lidenhed må man nok konstatere, at Danmark er mere afhængig af udlandet, end udlandet er afhængig af os. Vi skal ikke stikke hovedet i busken af den grund, men vi skal erkende, at der er nogle internationale spilleregler, som vi skal spille efter, og vi skal prøve at give et rimeligt med- og modspil.

Det er en fejltagelse at antage, at noget bliver mere demokratisk af at blive styret fra oven. Det er den antagelse, der ligger til grund for det fremsatte dagsordensforslag.

Det er også en fejltagelse at antage, at en deliberalisering af de internationale kapitalbevægelser skulle give noget som helst positivt resultat af den art, som forslagsstillerne til dagsordensforslaget mener. Det har økonomiministeren klart påvist i sin tale.

Derfor skal jeg også for god ordens skyld meddele, at Det Konservative Folkeparti ikke kan støtte det fremsatte dagsordensforslag.

Jes Lunde (SF):

I de senere år har det kunnet høres tydeligere og tydeligere i den offentlige debat, hvordan finansmarkederne er indgået i regeringens økonomiske og politiske overvejelser, måske mest tydeligt med den finanslov, der blev vedtaget her i december måned, og som var præget af det lige fra dens fremsættelse.

Vi fik at vide, at den dato, man havde valgt at fremsætte finansloven, blev ændret af hensyn til finansmarkederne, og i sidste ende betød det også noget for, hvilke samarbejdspartnere man valgte, og hvilken finanslov man vedtog. Også dér var finansmarkedets reaktioner helt tydeligt inde i overvejelserne.

Aviserne er jo også præget af, at vi hører bankdirektører og fondsbørshandlere i en uendelighed komme med deres beskeder om, at nu skal der strammes her og nu skal der spares dér for at få et rentefald. Virkeligheden har jo så bare bagefter vist, at de slet ikke har kunnet levere varen. Regeringen har ikke fået noget rentefald for at ændre offentliggørelsestidspunktet for sin finanslov og såmænd heller ikke engang for at lave et sort forlig. Den har ikke engang fået en kvittering på så meget som et kvart kurspoint på et børsmarked, der ellers gynger voldsomt op og ned. Tendensen har faktisk tværtimod været kursfald og rentestigning lige siden finanslovsforliget.

Finansmarkederne er da også efter vores opfattelse et umætteligt og uforudsigeligt uhyre, som det er fuldstændig meningsløst at indrette sin politik efter.

Når finansmarkederne har fået en så markant rolle, skyldes det jo især de meget betydelige liberaliseringer af kapitalbevægelserne op igennem 1980'erne. Dem var SF imod, fordi vi kunne se, at de ville reducere vores nationale selvbestemmelse, og i dag kan vi så se konsekvenserne: Folketinget og regeringen piskes rundt i mængden af internationale spekulanter, der når som helst kan sætte kolossale milliardbeløb ind på et stormløb på kronen. Jo, demokratiet har sandelig betalt en høj pris for 10 år med Schlüter, og derudover har vi faktisk i dag en højere realrente end længe.

Derfor var det også helt uforståeligt, at økonomiministeren holdt en så monetaristisk tale – en tale inspireret af økonomer som Milton Friedman – hvor markedet blev lovprist ud over alle grænser, og hvor man slet ikke så nogen som helst grund til politisk regulering.

Man kunne nærmest spørge sig selv, hvorfor

man skal have et demokrati, hvorfor man skal have et Folketing i sådan et system, hvor markedet fungerer ideelt i enhver henseende; vi behøver jo slet ikke blande os. Jeg troede, erkendelsen var en lidt anden i næsten alle politiske partier herinde, men jeg kan høre, at tingene er gået baglæns i de senere år.

Befolkningen betaler jo en meget høj pris for den måde, vi har valgt at indrette vores samfund på, og egentlig er det jo et mærkeligt samfund, hvor folks levevilkår i mange situationer påvirkes meget mere af børsspekulanter end af noget som helst andet.

Når der handles hus, er det f.eks. normalt, at man sidder i en benhård forhandling over for hinanden og forhandler helt ned til sidste femhundredekroneseddel og helt ned til, hvilke gardiner der følger med huset. Og når man så bagefter har fået skrevet sin slutseddel og skal vente nogle måneder på at få huset finansieret, må man opleve, at der kan være virkninger på børsmarkedet, som koster i titusindvis af kroner, ja, nogle gange 100.000 kr. for den enkelte køber, som ellers har siddet og sloges om femhundredekronesedlerne med sin modpart. Det er jo dybest set vanvittigt.

Man kan så trække på skuldrene og sige, at »sådan er kapitalismen«, men jeg vil i hvert fald gerne for SF's vedkommende tilføje, at »vi syn's f . . . , det er synd«.

Efter SF's opfattelse burde Danmark arbejde for at genvinde kontrollen med kapitalbevægelserne. Men spillereglerne i EU er jo desværre så snedigt udformet på det her område, at det kræver enstemmig godkendelse fra alle andre lande, hvis et land igen vil stramme sin kontrol. Her kan vi i sandhed tale om, at man har lavet nogle regler, som sætter demokratiet ud af kraft. Men sådan blev reglerne jo fastlagt i det indre marked, som befolkningen imod SF's ønske tiltrådte ved pakkeafstemningen i 1986, og derfor er det i dag ganske svært at komme ud af miseren.

SF mener, at Folketinget og regeringen har en forpligtelse til aktivt at beskytte demokratiet og til at forfølge enhver tænkelig mulighed for at mindske kapitalmarkedernes betydning. Til det hører naturligvis at føre en ansvarlig økonomisk politik, hvor man har styr på betalingsbalancen og underskuddet på statsfinanserne. Men det er jo også nødvendigt af helt andre grunde, nemlig for ikke at påføre kommende generationer en urimelig byrde på grund af vores eget overforbrug.

SF vil altså ikke lukke øjnene for, at kapitalmarkedet i dag faktisk er utrolig vigtigt. Det er ikke sådan, at vi tror, vi kan isolere os. Det er ikke sådan, at vi siger, at vi overhovedet ikke behøver at tage hensyn til det her i den økonomiske politik; selvfølgelig behøver vi det, for sådan er verden, men derfor kan vi jo godt prøve at ændre på verden.

Vi må arbejde for at indføre en kuponskat på renterne på danske obligationer, så vi får tvunget de udenlandske investorer mest muligt væk fra danske værdipapirer, sådan at vi bliver mindre sårbare over for spekulation.

Tilsvarende må vi internationalt arbejde for en omsætningsafgift på kapitaltransaktioner for simpelt hen at gøre det dyrere at spekulere. Det er der nogle herinde i salen, der opfatter som et utrolig revolutionært og grænseoverskridende forslag. Jeg vil gerne sige, at det jo er ideer, som andre har haft før. Jeg vil f.eks. pege på, at lord Keynes, som var en fremtrædende økonom, og som har været bagmanden bag mange af de teorier, som har dikteret den økonomiske politik i den vestlige verden i årtier – og for mig at se nogle gange med større held end den måde, man fører økonomisk politik på i dag – allerede i 1936 var inde på, at en transaktionsafgift kunne betyde, at de langsigtede interesser på aktiemarkedet kunne få en større vægt, frem for de kortsigtede spekulationer i forskellige andre markedsaktørers forventninger.

Den afgående kommissionsformand Jacques Delors har været inde på det samme: at man er nødt til at indføre en afgift på valutahandel, på aktiehandel, for at dæmme op for den kolossale omsætning, som udgør en trussel for nationernes muligheder for at føre økonomisk politik. Jeg kan forstå, at det ikke er noget, regeringen er parat til at komme med et positivt tilslag om i dag.

SF vil derfor lave et beslutningsforslag, der opfordrer regeringen til at tage det her emne op internationalt. Vi er nemlig på det rene med, at man ikke kan indføre afgifter af nogen væsentlig betydning alene i Danmark; så vil handelen bare krybe udenom. Det er noget, der skal arbejdes med på EU-plan, OECD-plan og endda på globalt plan. Men ét sted skal man jo starte, og vi mener, det er på tide, at den danske regering fremlægger konkrete forslag over for de andre lande. Vi kommer altså med et beslutningsforslag om det, så vi kan få en konkret debat om det her i Folketingssalen.

Vi er også tilhængere af et internationalt va-

lutasamarbejde, hvor centralbankerne snakker sammen for at modvirke spekulation og for at skabe et mere stabilt pengemarked.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til meget stærkt at advare imod tilslutningen til Den Økonomiske og Monetære Union, hvor de sidste rester af dansk økonomisk selvstændighed kastes i havet. Det vil være et skridt i den helt forkerte retning både i forhold til demokratiet, for sådan noget kan man selvfølgelig heller ikke komme ud af igen, og såmænd også i forhold til den økonomiske politik, der skal føres, for det, der er lagt op til i Den Økonomiske og Monetære Union, er en renlivet monetarisme, hvor man ikke giver meget for at bekæmpe arbejdsløsheden. Her lader man stå til af hensyn til helt andre ting.

Vi mærker det jo allerede nu, hvor inflationsbekæmpelse herhjemme efterhånden også sættes så højt, at det bruges som argument for ikke at gøre noget ved arbejdsløsheden. Regeringen benytter et begreb, der hedder strukturarbejdsløshed. Kommer arbejdsløshedsprocenten ned under denne arbejdsløshed, der efterhånden sættes til 9-10 pct., frygter regeringen flaskehalse og inflation. Derfor indrettes den økonomiske politik på et aktivitetsniveau, der reelt fastholder en meget voldsom arbejdsløshed. Det er en politik, SF tager klart afstand fra.

Det kan være udmærket at diskutere strukturalidighed, hvis det benyttes til at øge uddannelsesindsatsen, sådan at flaskehalsene undgås. Men hvis det bruges til at ofre de arbejdsløse af hensyn til inflationen og finansmarkederne, er det en menneskefjendsk politik.

SF er medforslagsstiller til et dagsordensforslag her i dag, der opfordrer regeringen til at øge indsatsen imod spekulation og for genvinding af større demokratiske handlemuligheder i den økonomiske politik. Vi opfatter det egentlig ikke som et voldsomt revolutionerende forslag, men vi kan høre, at det har været nok til at bringe i hvert fald nogle af de borgerlige partier i afekt over, at man kunne formå sig til at foreslå sådan nogle ting.

Vi mener, at det er rigtigt at tage fat på den her debat. Vi kan høre, at regeringen ikke er klar til det i dag, men vi kan love regeringen, at det ikke bliver sidste gang, vi diskuterer den sag, for det, der er på spil i denne sag, er noget, som har en dramatisk betydning for mange menneskers levevilkår i Danmark og for vores muligheder for at bevare et demokrati, der kan føre en selvstændig økonomisk politik.

(Kort bemærkning).

Anne Birgitte Lundholt (KF):

Nu bevæger hr. Jes Lunde sig ud i et gevaldigt forsvar for de stakkels husejere, der køber hus og forhandler priser. Det er jo en sjælden rolle at se hr. Jes Lunde i. Men under alle omstændigheder – kan jeg sige til hr. Jes Lunde – er jeg næsten overbevist om, at selv hr. Jes Lunde har hørt, at der er noget, der hedder rente- og kurssikring i forbindelse med ejendomshandler.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg kan forstå, at jeg skal belære den konservative ordfører lidt om det virkelige liv.

Jeg vil gerne give et konkret eksempel, for De Konservative tror jo altid, at SF'ere er sådan nogle, der aldrig kan finde på at handle fast ejendom; de bor alle sammen i lejeboliger, og de har aldrig så meget som fem øre på kistebunden, så de kan ikke komme i nærheden af fast ejendom. Det er et fuldstændig forkert billede. Der er da masser af SF'ere, som bor i eget hus, og der er masser af SF'ere, som også oplever de her vilkår på markedet.

Jeg vil gerne give et konkret eksempel. Og det er oven i købet som selvstændig erhvervsdrivende, jeg taler.

Jeg købte en landbrugsejendom i foråret. Fra det tidspunkt, hvor vi havde indgået en aftale og underskrevet slutseddelen på den ejendom, og til jeg havde tilsagn hjemme fra Dansk Landbrugs Realkreditfond – og sådan et tilsagn får man altså ikke på hverken en eller to uger – var kurserne skredet så meget, at det kostede mig små 100.000 kr. som selvstændig erhvervsdrivende.

Sådan er vilkårene altså i det virkelige liv; det må jeg fortælle den konservative ordfører.

Kim Behnke (FP):

Hvis det går sådan med kurserne, når hr. Jes Lunde handler, synes jeg, vi skal love hinanden aldrig at gøre hr. Jes Lunde til minister for landets økonomi.

Jeg vil gerne starte med – måske lidt usædvanligt – at sige tak til ministeren for en velformuleret tale, som faktisk for 99 pct.s vedkommende lige så godt kunne have været min tale i dag.

Det er jo ikke, fordi Fremskridtspartiet pludselig bakker hundrede procent op om det, regeringen går og foretager sig, men det er, fordi netop lige præcis på det her område, vi diskutere

er i dag, nemlig kapitalbevægelser og deres indflydelse på samfundsøkonomien, er der ikke ret mange bolde at spille med og at vælge imellem. Der er to muligheder. Der er den, som forespørgerne har valgt, nemlig den socialistiske vej, og så er der den vej – den kapitalistiske vej – hvor det er markedet, der bestemmer. Og på det her punkt har vi heldigvis i Danmark valgt den kapitalistiske vej.

Der har været talt meget om, hvorvidt det nu går godt eller skidt for den danske inflation. Den danske inflation er stadig væk lav – regeringen bruger fortsat udtrykket, at den er historisk lav – men det hører jo med til billedet, at i den tid, den nuværende regering har siddet, er inflationen rent faktisk blevet fordoblet.

Jeg ved godt, at det dobbelte af halvanden kun er tre, men ikke desto mindre skal der helst ikke ske fordoblinger alt for mange gange i de kommende år, før vi får de problemer, som Danmark havde op gennem 1970'erne og først i 1980'erne med en meget høj inflation. Og det må ikke ske igen.

Netop inflation er et godt eksempel på, at man skal lade markedet reagere. Inflation er jo som en tyveknekt om natten. Hver gang inflationen stiger, betyder det, at den løn, vi får udbetalt for det arbejde, vi laver, bliver »stjålet« mindre. Vi får mindre købekraft for lønnen.

De aktører på markedet, som har rådgivere og store summer at jonglere med, kan sikre sig mod den inflation, men den almindelige danske lønarbejder har ingen mulighed for at sikre sig, kan blot konstatere, at hver gang man henvender sig i supermarkedet, er leverpostejnen eller rugbrødet steget i pris, mens lønningerne ikke er fulgt med.

Derfor bør den indsats, der har været gjort igennem de sidste ca. 15 år for at dæmpe inflationen, stadig væk være der, sådan at vi ikke oplever højinflations igen.

Når vi mener, at det er markedet, der skal have lov til at bestemme på det her område, er det, fordi markedet er det eneste sted, man hele tiden er i stand til at følge tingene nøje. Man kan ikke forestille sig, at vi vendte tilbage til gamle dage, hvor der var tale om politiske afgørelser, hvor man sad i folketingsudvalg om natten og forhandlede, og hvor økonomiministeren, som jo samtidig er kongelig bankkommissær for Nationalbanken, havde mandat til at gå over i Nationalbanken og meddele, hvordan Nationalbanken skulle agere. At få sådanne tilstande igen er der jo ingen af os, der kunne drømme

om; det kan ikke lade sig gøre. Alene det, at der blev indkaldt til et sådant møde i et sådant udvalg, ville jo være nok til, at markedet ville reagere negativt og sige: Der er noget galt i den danske økonomi.

Så er vi ved det ønske, som Enhedslisten og SF formulerer i deres dagsordensforslag, nemlig at der skal gennemføres en undersøgelse af nogle muligheder. Jeg vil advare imod, at man overhovedet påtænker en sådan undersøgelse, for alene det at gå ind og foretage en sådan måling vil altså medvirke til en påvirkning af markedet. Hvis det rygtes ude omkring i verden, at regeringen har sat en undersøgelse i gang for at finde ud af, hvordan man kan begrænse den frie kapitalbevægelse, vil alene rygten om det få kapitalen til at forsvinde fra det danske marked.

Derfor skal vi være opmærksomme på, at vi her handler på et område, hvor vi skal gå varsomt frem.

Noget af det, markedet er godt til, er at bedømme landes økonomi og landes økonomiske politik, og det sker nådesløst og behærdigt, og sådan skal det også være. Vi politikere skal fratages redskabet til at styre den pengepolitik og den valutapolitik, som det enkelte land fører. Det er ikke politikernes opgave at tage sig af de ting. Det skal vi overlade til markedet og markedets aktører.

Så stiller man særlig fra Enhedslistens side spørgsmålet: Jamen er det så demokrati?

Ja, for den mest demokratiske stemmeseddel er pengesedlen. Det, der sker, når folk handler, er den mest demokratiske form for udveksling, selvfølgelig ikke når man skal vælge politikere til et parlament osv., men netop på markedet, på finansmarkedet. Der er den mest demokratiske stemmeseddel pengesedlen. Og derfor skal vi fortsat lade det være markedet, der får lov til at handle frit.

Vi har derfor igennem alle årene støttet den frie status, som Danmarks Nationalbank har, og vi mener oven i købet, at vi, som årene går, godt kan give Danmarks Nationalbank en højere grad af frihed i retning af, at det er den, der styrer vores valuta- og pengepolitik.

Det er jo ikke så forfærdelig mange år siden – det er næsten inden for min levetid – at man havde Valutacentralen, og lige så snart danske virksomheder skulle købe varer hjem fra udlandet, skulle de sende ansøgninger ind om at få lov til at få valuta udleveret til at betale deres leverandører i udlandet.

I dag kan vi alle sammen frit rejse rundt i hele

verden, og vi kan have plastickort eller kontant valuta med og har frihed til at disponere, som vi har lyst til. Den frihed skal vi værne om, for det er en frihed, som ikke kun er en økonomisk frihed, men også en frihed, der er med til at gøre verden mindre. Det er en frihed, der betyder, at vi kommer til at lære hinanden bedre at kende rundt omkring i verden.

Men en konsekvens af den frie bevægelighed for valuta er selvfølgelig også, at aktørerne på markedet i deres daglige time for time- og sekund for sekund-vurdering af landes økonomier reagerer, hvis landene dummer sig, og det er som oftest landenes politikere, der dummer sig.

Det betyder selvfølgelig, at der bliver kridtet en grænse op omkring, hvilken økonomisk frihed vort danske Folketing har, men det er altså en grænse, som vi mener er god at have. Vi ikke forestiller os således ikke, at man kan vende tilbage til de tider, hvor politiske forlig osv. her i Folketinget resulterede i, at der blev gennemført devalueringer og andre indgreb i pengepolitikken. Vi mener, at vi skal fortsætte den udvikling, der er sat i gang, og som betyder, at markedet får større frihed.

Hvad så med spekulanterne, hvad så med dem, der nådesløst udnytter markedsfriheden til lettjente penge? Jamen dér er det som med så mange andre ting: Frihed skal man ikke gradbøje, og konsekvensen af at skulle gribe ind og begrænse disse spekulanters aktionsmulighed vil altså også være, at alle de gode ting, vi har oplevet som følge af den fri kapitalbevægelighed, vil vi fraskrive os igen.

Det er lidt på samme måde som med flyvemaskiner: Bare fordi en flyvemaskine kan bruges til at bombe og føre krig med, påtænker vi jo ikke at forbyde at bruge flyvemaskinen til alle de gode ting, den bruges til i civil øjemed. Og selv om der på samme måde er nogle, der handler uansvarligt på markedet og foretager umoralske spekulationer, skal vi ikke stoppe markedet. Så er det dem, vi skal tage fat i.

I den forbindelse glæder det mig da også, at vi lidt tidligere nåede at få en lille diskussion om den danske finansielle sektor. Vi er af den opfattelse, at der skal være en høj grad af frihed for de danske banker, pengeinstitutter osv., men det skal selvfølgelig være frihed under ansvar, og dér er det vigtigt, at Finanstilsynet med den opbygning, det i øjeblikket har i Danmark, også kommer til at handle under ansvar.

Vi har i den forbindelse peget på, at man kunne lade Nationalbanken have et overordnet til-

syn med Finanstilsynet, sådan at vi ikke kommer til at opleve nogen af de lidt kedelige eksempler, der har været på, at det Finanstilsyn, der gerne skulle være moralens vogter, har haft lidt problemer med at udfylde den rolle.

Det er både af SF og Enhedslisten blevet nævnt, at man burde lægge nogle afgifter på handel, for på den måde kunne man måske forhindre nogle af de mere spekulationsprægede handler. Men ved at lægge afgifter på det her område sløver man markedet. I stedet for, at aktørerne på markedet reagerer hurtigt på de informationer, de får, skal de hele tiden sidde og overveje, om det nu kan betale sig set i forhold til, at der skal betales en afgift. Og de eneste, den måde at sløve markedet på gavner, er dårlige politikere. Det gavner de politikere, som ikke forstår at varetage deres opgave, nemlig den opgave at føre en fornuftig økonomisk politik.

Det er næppe nogen overraskelse for Enhedslisten og SF, at vi i Fremskridtspartiet mener, at det er monetarismen, som er den rigtige løsning, og ikke keynesianismen og den fejlagtige ledelse af bl.a. den såkaldte skandinaviske velfærdsmodel, som jo har dokumenteret, at den ikke virker. Keynes tog fejl, og det er man heldigvis ved at erkende de fleste steder, men åbenbart ikke hos SF og Enhedslisten.

Det sidste, jeg vil sige, er, at det dagsordensforslag, der foreligger, jo starter med at konstatere, »at de frie kapitalbevægelser har betydet en kraftig svækkelse af regeringens og Folketingets indflydelse på samfundsøkonomien og medført færre handlemuligheder i den økonomiske politik.«

Se, hvis nu det næste afsnit hed: Derfor siger Folketinget tak – så kunne vi godt have støttet dagsordenen. Men det gør det jo ikke. I stedet ønsker man at lave disse undersøgelser osv., som jeg kraftigt må advare imod.

Vi kan ikke støtte dagsordensforslaget fra Enhedslisten. Vi kan derimod støtte, at ministeren fortsætter med at føre den danske økonomiske politik ud fra den tale, der blev holdt her i dag; så kan det ikke gå helt galt.

Bjørn Elmquist (RV):

For et års tid siden havde jeg en snak med en finansanalytikerovre i London City. Dengang stod dollaren i 6,72 målt i danske kroner, og han sagde til mig: Der sker snart noget med dollaren, den skal 10 pct. ned. Nå, sagde jeg, hvorfor det? Jo, der var forskellige årsager. Jeg spurgte: Er det inflationsfrygten i USA? Er det på grund

af det store handelsunderskud over for Japan? Hvad er det? Nej, sagde han, men jeg kan se på min computer, at nu er det snart 6 måneder siden, vi sidst havde en krise omkring dollaren, og cyklusen siger, at nu må den snart komme igen.

To måneder efter kostede dollaren ikke 6,72 kr., men 6,05 kr., ca. de 10 pct., han sagde.

Så sagde jeg til ham: Jamen hvorfor er der den cyklus? Jo, sagde han, der må ske noget. Things must move! Tingene skal bevæge sig, for ellers bliver der ikke tjent penge.

Det er jo nok det fænomen – så raffineret eller så identificeret, som det nu kan gøres, så klarlagt, som det kan gøres, så profileret, som det kan gøres – Enhedslisten gerne vil have os til at diskutere her i dag. Det er et spændende emne, og jeg tror, at når det først går op for folk, der ellers ikke interesserer sig for eller følger med i pengemarkeder, at sådan er det også – jeg siger ikke kun – bliver mange mennesker fascineret af det, og så har vi alle sammen vores mening om det.

Lad det være sagt med det samme, at i Det Radikale Venstre har vi ikke sympati for den slags aktioner, for den slags bevægelser. Det kan have en skadelig effekt på ganske almindelige menneskers økonomi, jeg kan bare nævne boligfinansieringen, og der kan nævnes mange, mange andre ting: pensionsopsparing osv., men det kan også have og har en gang imellem desværre en meget skadelig virkning på samfundsøkonomien.

Vi har set, hvordan man har været nødt til at gå ud med kraftige forhøjelser, helt eksorbitante forhøjelser, af den korte rente for at prøve at skærme af for den slags spekulation. Med nutidens tekniske muligheder, med edb, hvor man jo bare fodrer sin skærm, sin pc, og så trykker på det bøjede søm dér, så det ryger ud i verdensrummet, så kan der virkelig sendes svimlende beløb i kredsløb omkring Jorden, så man følger det ene valutamarked efter det andet, efterhånden som de lukker op ude i Det Fjerne Østen og så bevæger sig ind mod Mellemøsten og så til Europa og så til USA. Og når de så er ved at lukke derovre i Wall Street og ovre på vestkysten, så kører de videre til Japan.

Så man kan komme op i nogle ganske svimlende udviklinger, som ingen kan mestre. Det er jo sådan set det, der er realiteten i det.

Men så kommer det svære, for hvad er spekulation? Hvad er det for penge, der kører? Det er ikke bare ledig kapital, det er også kapital,

som skabes ved, at man handler i fremtidige ordre. De har en masse tekniske terminologier på finansmarkedet for det her, hvor dansk næsten ikke eksisterer, og det er jo sådan set alle de nye opfindelser, som gør, at vi må erkende, at hverken den danske nationalbank eller den tyske Bundesbank eller andre, heller ikke den amerikanske Federal Bank, kan bestemme over deres egen pengemængde. De dage er jo definitivt talte og har været det i masser af år.

Det er de problemer, vi er oppe imod, og samtidig må vi erkende, at der er masser af mennesker – også masser af os, der sidder i denne sal, og masser af vore vælgere, næsten dem alle sammen – der har del i spekulationskapitalen. Nu taler jeg ikke om de fremtidige penge, dem, man handler, terminshandlerne, men jeg taler om dem, der er investeret f.eks. i pensionsopsparing. For hvis ikke vore pensionskasser deltager i det her og sørger for at ruste sig imod tab, så lider de tab. Det er også det, amerikanerne må gøre med deres pensionskasserede, det, de kalder Hedge Funds. De skal ud og gøre det, det er helt legitimt sådan set, de er nødt til det. Deres medlemsdemokrati kræver det.

Når vi så samtidig må konstatere, som økonomiministeren jo gjorde det på slående vis, at de frie kapitalbevægelser stort set er til gavn også for dansk samfundøkonomi, bliver det rigtig svært. Vi er nu inde i en meget lav inflation, ikke kun fordi vi har holdt en fast kurs, men også fordi vi har holdt den.

Vi har haft flot fremgang på eksportmarkerne over en længere årrække, kan vi se, og vi har balance på betalingerne til udlandet, så dansk økonomi har det så godt, at der indimellem er nogle af dem, der investerer penge, der siger: Det er frygteligt, at vi ikke har nogen inflation, som kan skabe os en kursgevinst på obligationerne. Vi har også en alt for lav rente. Vi får slet ikke det afkast, som vi havde tidligere. Hvad skal vi dog gøre, når vores obligationer bliver udtrukket? Hvor skal vi gøre af pengene?

Men det skal nu ikke friste regeringen til at ændre på sin politik, håber jeg. Vanskeligt er det jo. Nogle kalder det cirkelns kvadratur; jeg vil sammenligne det med at skulle skille koldt og varmt vand, når det først én gang er løbet sammen i vaskekummen og er blevet til noget luncent noget. Hvordan kan vi dog adskille dét?

Til den motiverede dagsorden, som Enhedslisten har foreslået sammen med SF, må jeg sige, at den første konstatering synes jeg ikke er helt

korrekt. Finanslovsforslaget for 1994 og finansloven, som den endte for 1994, var dog genstand for hidsig debat både her i Folketingssalen og i det danske samfund.

Nogle synes, at der blev lempet for meget, måske af hensyn til finansmarkedet – det kan da godt være – men også af hensyn til andre ting, af hensyn til skattebyrden. Man vil hellere spare, og så kunne skattebyrden sættes ned, så det er da rigtigt, at der er grænser for, hvor meget vi kan træffe af beslutninger, og hvor stor reel økonomisk handlefrihed vi har. Det har der altid været. Det var ikke alle, der ville erkende det tidligere, og derfor har vi måske igennem nogle år oparbejdet så stor en gæld, som vi har nu, men om 1994-finansloven var der da en hidsig debat, og der var da handlemulighed, og det endte med, at dansk økonomi blev kickstartet i gang.

For 1995 var der en opstramning, og der var nogle, der i Folketingssalen her skældte os ud for, at vi strammede for meget op. Så igen handlede vi da, og vi havde handlefrihed. Hvor reel den er, kan man jo så diskutere, men rent faktisk sker der bevægelser fra år til år på vore finanslove inden for de rammer, som vi nu erkender er forsvarlige.

Så er der dagsordenens opfordring til »at undersøge mulighederne for at begrænse spekulationen«. Ja, vi havde et samråd i Europaudvalget i fredags, og da gjorde økonomiministeren det klart, at der er internationale overvejelser i gang, og OECD blev nævnt – også her fra talerstolen for lidt siden – og det er da rigtigt nok, som hr. Kim Behnke siger, at en regering skal være meget varsom med at sige, hvilke præcise planer den har, og hvad det er, den undersøger.

Jeg mener heller ikke den slags tilkendegivelser, som vi hørte fra økonomiministeren, og som vi måske får gentaget lidt senere, men et referat af, hvad man internationalt i meget bred sammenhæng overvejer i så henseende, for det er jo den vej, det skal gå rundt, og da kan man nævne én ting, som det også er interessant at få undersøgt, og det forstod vi da også at man ville undersøge mere fagligt og sagligt økonomisk: Hvad er det egentlig, der betinger renteforskelle? Hvad er det, der gør, at vi har et rentegab mellem dansk rente og tysk rente? For det er jo ikke kun den økonomiske udvikling og forrentningerne dertil.

Det er rigtigt, som økonomiministeren siger i sin tale, at tysk økonomisk stabilitet er oparbejdet gennem 40 år, men sammenligner vi økono-

misk styrke i øjeblikket mellem f.eks. europæiske lande, kan man ikke ud fra det hente den fulde forklaring på den renteforskel, der er mellem Danmark og Tyskland. Så det bliver spændende, når vi når til en tilkendegivelse om det.

Er en løsning den fælles mønt? Det tror jeg ikke. Ikke uden at vi har i hvert fald en langt mere ensartet økonomisk udvikling. Det er det, som nogen kalder konvergens mellem de lande, der vil være med i denne fælles mønt. For så når vi frem til nogle uhyggelige sociale spændinger mellem i økonomisk henseende lavt udviklede områder og så de andre.

Og selv om vi så fik en ecu, som skulle gælde i Danmark og i hele EU-området, så ville der jo være forhold mellem ecuen og dollaren og yenen og andre valutaer, som spekulanter kunne kaste sig over, så det er altså virkelig på det globale plan, vi skal prøve at finde en ordning.

Af det, jeg har sagt her, fremgår det også, at vi ikke kan støtte Enhedslistens og SF's forslag om motiveret dagsorden.

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Må jeg spørge formanden, om jeg må have lov til lige at gå ned og hente de papirer, jeg ikke fik med?

Formanden:

Ja, med fornøjelse.

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Tak! Jeg vil starte med hr. Frank Aaen og kommentere nogle af de ting, der blev sagt og spurgt til.

Det, der sådan set er det vigtigste for mig at få slået fast i den sammenhæng, er, at den formodning – som jeg synes skinner meget klart igennem i hr. Frank Aaens indlæg – at de frie kapitalbevægelser har afstedkommet endnu mere turbulens, usikkerhed osv., end vi kendte det tidligere, er der ikke belæg for.

Jeg vil godt henvise til den sidste publikation, der er kommet fra Det Økonomiske Råd, hvor der netop er et kapitel om dette emne, og hvor man kommer til nogle konklusioner, og jeg vil lige nævne tre centrale konklusioner fra det kapitel:

»Liberaliseringen af kapitalbevægelsen over for omverdenen har ikke resulteret i mere ustabile danske finansielle markeder. Tværtimod synes udsvinget i renter og obligationskurser at fluktuere« – altså bevæge sig – »mere i begyndelsen af 1980'erne end i den efterfølgende pe-

riode, hvor valutarestriktionerne blev afskaffet fuldstændigt.«

Måske kan man også huske – de, der er til stede her, følger diskussionen – at vi i perioden 1987-92 havde utrolig stabile valutamarkeder.

Den anden konklusion, man trækker frem, er, at liberaliseringen ikke kan påvises at have medført større kortsigtsudsving i valutakurserne siden begyndelsen af 1980'erne.

For det tredje kan liberaliseringen ikke påvises at have haft en destabiliserende effekt på det danske aktiemarked.

Så der er altså sådan set ikke belæg for at sige, at kapitalens frie bevægelighed, som den nu er blevet liberaliseret op igennem 1980'erne, har afstedkommet en forværret situation på de finansielle markeder, sådan som hr. Frank Aaen gerne vil beskrive det.

Så vil jeg til det spørgsmål, hr. Frank Aaen er inde på, at langt den største del af de bevægelser, der sker på kapitalmarkedet, er spekulationer, sige: Ja, det er formentlig rigtigt, for enhver investering overhovedet er jo en form for spekulation. Der er ikke noget som helst galt i, hvis jeg ved, at jeg skal til USA til sommer, at jeg veksler de midler, jeg skal bruge, til dollars i dag, fordi dollarkursen er lav, og måske bliver den højere, bliver det dyrere, hvis jeg venter til sommer. Det er rimelig sund fornuft, og det meste af det, der sker på valutamarkedet, er jo den type overvejelser.

Så skal jeg lige understrege, at det er fuldstændig umuligt ...

Formanden:

Mon ikke vi lige skulle høre den sidste del af debatten?

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Det er fuldstændig umuligt at adskille, hvad der er spekulation eller tilladelig spekulation – eller hvordan man nu skal prøve at formulere det for at komme hr. Frank Aaen i møde – fra den almindelige forretning, som daglig sker på finansmarkedet, og som jo selvfølgelig er langt den overvejende del af finansmarkedet.

Til spørgsmålet om afgifter osv. – der var flere ordførere, der var inde på det, hr. Frank Aaen og hr. Jes Lunde, og hr. Bjørn Elmquist nævner det i sit indlæg – skal jeg lige sige, at jeg må korigere en lille smule det ordvalg, hr. Bjørn Elmquist brugte til at referere, hvad jeg har sagt i Europaudvalget, for det lød, som om jeg havde sagt, at der var overvejelser i gang med hensyn

til det internationale samarbejde. Det er jeg ikke vidende om om der er, men det, jeg håber at jeg sagde i fredags, var, at selvfølgelig kommer den diskussion indimellem op, og en af ordførerne har jo henvist til Jacques Delors' bemærkninger, som kom for et års tid siden eller halvandet.

Jeg vil klart afvise enhver forestilling om, at der skal være ensidige danske reaktioner på det her spørgsmål, og også afvise SF's gentagne forslag om at indføre kuponskat på danske obligationer. Det bliver ikke med regeringen.

Dernæst vil jeg gerne tilkendegive, at i det øjeblik de her diskussioner rejses i de internationale fora, vil Danmark selvfølgelig være åben og positiv over for de overvejelser, men jeg advarer imod at tro, at det bliver den type løsninger, for som hr. Jes Lunde var inde på, er det en global løsning, der skal til, hvis det overhovedet skal have en effekt.

Det minder mig lidt om den gamle nordiske mytologi, hvor man glemte at tage misteltenen i ed. Der skal bare være én lille bitte sydhavsø et sted, der ikke er med i denne her aftale, så vil hele markedet flytte hen på den lille bitte sydhavsø. Så det er meget komplicerede og meget omstændelige ting, hvis man skal indføre sådan nogle regler globalt, og der er ingen snarlige udsigter til den type løsninger.

Derfor er det bedste og mest solide og mest ordentlige for at undgå de udsving og bevægelser, som vi har drøftet her i dag, at have orden i sin egen økonomi. Det er det eneste holdbare, det eneste ordentlige, ikke kun af hensyn til de forhold, vi taler om her, men også af hensyn til de kommende generationer, som skal afløse dem af os, der nu sidder her i Folketinget.

Med de bemærkninger vil jeg sige tak for debatten og selvfølgelig især tak til de ordførere for størstedelen af partierne herinde, der kunne tilslutte sig de linjer, som jeg har givet udtryk for i besvarelsen af forespørgslen.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Blot to korte bemærkninger til ministeren.

Når ministeren skal en tur til USA til sommer og vælger at købe sine dollars nu, så er det ikke et led i de 97,5 procent, som er uden varehandelsmæssig baggrund, tværtimod. Hvis det kun er et spørgsmål om, at ministeren skaffer sig valutaen til et varekøb, der skal foregå om et halvt år, er det netop en transaktion, der i sidste instans hænger sammen med en varehandel, men det er desværre ikke det typiske på markedet.

Det typiske på markedet i dag er, at valuta-spekulationen er fuldstændig uden sammenhæng med den reelle varehandel. Det er det, der skaber nogle problemer. Det skaber så store problemer, at masser af lande kan blive væltet omkuld af spekulationsbølger når som helst, og dér er det fuldstændig uforståeligt for os i SF, at ministeren indtager så passiv en holdning og siger, at sådan er det bare, og at det må vi finde os i, og nogle her i Folketinget siger oven i købet, at det er godt – det kan det da ikke være! – at landene er sat ud af stand til at føre en selvstændig økonomisk politik.

Så sagde ministeren, at når diskussionen om omsætningsafgifter og sådan noget kom op internationalt, ville Danmark bestemt være med i den diskussion. Det synes vi bare er for svagt. Hvorfor kan Danmark ikke tage et initiativ på det område? Det vil vi komme med et beslutningsforslag om, som opfordrer Danmark til at tage et initiativ til at få diskuteret omsætningsafgifter. Vi ved godt i SF, at det er svært; vi kender alle problemerne med, at det skal være en meget omfattende afgift, for at den skal virke. Men et sted skal man starte for at tæmme dette problem, som er stort, og det synes jeg at regeringen til en begyndelse må erkende.

Frank Aaen (EL):

Jeg skal sige tak til hr. Jes Lunde og hr. Bjørn Elmquist for de seriøse bidrag til debatten, der kom fra deres side. Jeg skal lige sige til hr. Bjørn Elmquist, at dagsordenen ikke er formuleret på en sådan måde, at vi siger, at der ingen mulighed er for at handle i økonomien. Vi siger kun, at der er blevet færre handlemuligheder.

Vi havde faktisk debatten med SF om, hvorvidt den første sætning var for stærkt formuleret, men vi endte med, at vi ikke kunne lade være med at bygge på vores lands økonomiministers meget klare og stærke formulering af problemstillingen. Vi mente ikke, at vi kunne gøre det klogere end økonomiministeren, i hvert fald efter den måde, økonomiministeren opfattede problemet på i december måned. Det ser måske lidt anderledes ud i dag.

Så vil jeg sige til økonomiministeren: Der er ikke mange, der ikke kan se, at der er kommet et større

Formanden:

Jeg tror godt, man ved, hvorfor jeg ringede ind.

Frank Aaen (EL):

Der er ikke mange i det her land, der ikke kan se, at problemet er blevet større. Selv da alle Europas store nationalbanker gik ind på markedet, kunne de ikke forhindre, at EMS'en brød sammen. Det er dog et helt nyt problem. Når der henvises til vismænd og deres rapporter, behøver man bare at kigge på den forrige vismand for at se én, som på et tidspunkt syntes, at problemet var så stort, at det var nødvendigt at overveje afgifter på valutahandel. Og det dér med at købe valuta i god tid, ja, det er fint, men som hr. Jes Lunde var oppe at sige, ændrer det altså ikke på, at valutahandelen er fyrrer gange større end det, der er nødvendigt for at klare handel og turisme.

Selv om der er mange, der har travlt med alt muligt andet, vil jeg kort fortælle, hvordan jeg startede med overhovedet at interessere mig for politisk økonomi. Det var såmænd en Venstre-mand, der engang for 25 år siden åbnede mine øjne for, at vi har et problem. Han hed Hans Bischoff. Hver eneste dag havde han i Information en lille notits, hvor han skrev, at de, der var så heldige, at de havde finansieret deres hus i går, slap for den store husleje – i modsætning til dem, der havde gjort det i forgårs; de fik en meget større husleje. Det var sådan set dér, jeg som relativt upolitisk ungt menneske fik øje for, at der er noget galt med vores finansmarked. Det var Venstremanden.

I dag er problemet meget større, og så er det et problem, der diskuteres fra Bruxelles til Washington og betragtes så alvorligt i disse hovedstæder, at der må gøres noget. Selv om vi har en debat i det danske Folketing, vil det store flertal ikke få øje på noget problem.

Når der bliver foreslået en dagsorden så spagfærdigt, at vi konstaterer problemet med et citat fra økonomiministeren, så spagfærdigt, at den bare indeholder en anmodning om, at regeringen undersøger nogle muligheder og måske fremsætter forslag – det er overladt til regeringen selv – så er det åbenbart for hård kost for flertallet i Tinget. Så kan vi sådan set kun drage den slutning af det – for mit vedkommende i hvert fald – at frygten for finansmarkedet er så stor, at man ikke engang tør beslutte, at man har et problem, og ikke engang tør beslutte, at vi skal overveje at gøre noget ved problemet. Det er noget forstemmende, at det er sådan.

Vi forstår, at det eneste svar på spekulation er, at der skal skabes tiltro til landets økonomi, at vi skal have en sund økonomi. Så er det jo,

man må spørge, selv om jeg ikke tror, jeg får svar i dag: Hvad mener spekulanterne er en sund økonomi? Hvad er det, de vil bedømme som en sund økonomi? Det er et land, hvor forventningen er mindst lige så høj og lige så sikker, som den er i andre lande.

Hvis man virkelig mener, at det er det eneste, vi skal gøre mod spekulanterne, synes jeg faktisk, at man burde være fuldstændig ærlig over for befolkningen og sige, at når vi stadig væk har ventelister, når vi skærer ned på orloven, når vi strammer over for de arbejdsløse, så kan det alt sammen føres tilbage til hensynet til, at markedet er overbevist om, at vi har en sund økonomi.

Det er forstemmende. Men vær så ærlig og sig til befolkningen, at sådan hænger det sammen. Vi har ikke den opfattelse, og vi vil love, at vi kommer tilbage til sagen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 24 af Frank Aaen (EL) og Jes Lunde (SF) (se foran) forkastedes, idet 13 (SF og EL) stemte for, 114 (S, V, KF, FP, RV og CD) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 105: Forslag til lov om Teknologirådet.

Af forskningsministeren (Frank Jensen). (Fremsat 15/12 94).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Poul Andersen (S):**

Forslaget om oprettelse af Teknologirådet er blevet til på baggrund af evalueringer af det eksisterende Teknologinævns arbejde.

Det har vist sig, at der har været stort behov for nævnets oplysende og debatskabende arbejde; især har de afholdte konsensuskonferencer været succesrige.